

Nr 26.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1926 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 13 kap. 13 § giftermålsbalken m. m.

Genom en den 31 december 1925 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 23, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) Lag

om ändrad lydelse av 13 kap. 13 § giftermålsbalken.

Härigenom förordnas, att 13 kap. 13 § giftermålsbalken skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

Vid — — — makens lott.

Skall — — — anvisa.

Rätt — — — dödsbo.

Om det företräde, som vid bodelning tillkommer make till besittningsrätt för obegränsad tid till viss jord (åborätt), så ock om utlösen i ty fall är särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.

2) Lag

om ändrad lydelse av 12 kap. 7 § ärvdabalken.

Härigenom förordnas, att 12 kap. 7 § ärvdabalken, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 16 maj 1890 (nr 24 s. 1), skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 9 saml. 1 avd. 22 häft. (Nr 26.)

Nu — — — lotta.

Om arvingars inbördes företräde till besittningsrätt för obegränsad tid till viss jord (åborätt), så ock om utlösen, då sådan rättighet hör till dödsbo, som skiftas mellan arvingar, är särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.

3) Lag

om ändring i viss del av lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom.

Häri genom förordnas, att i 2 kap. i lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom skall införas en ny paragraf med beteckning 44 § av följande lydelse:

44 §.

Om upplåtelse av viss jord under besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) är särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.

4) Lag

om ändrad lydelse av 9 kap. 48, 52 och 63 §§ vattenlagen.

Häri genom förordnas, att 9 kap. 48, 52 och 63 §§ vattenlagen skola, 48 § i dess lydelse enligt lagen den 11 juni 1920 (nr 459) och 52 § i dess lydelse enligt lagen den 20 juni 1924 (nr 393) samt i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

48 §.

Ersättning — — — för:

1. tillgodogjord — — — varande anläggning;
2. fiskeverk — — — sådan anläggning;
3. mark — — — försvåras;
4. fiske — — — förmäles;
5. intrång — — — kraftöverföring;

6. besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord ävensom till rättigheten hörande byggnader, såvitt de äro för fastighetens jordbruk erforderliga, samt skada å sådana byggnader.

Om — — — i 50 §.

52 §.

Är fast egendom, som skall lösas med penningar, besvärad av nyttjanderätt, återköpsrätt eller rätt till servitut eller till avkomst eller annan förmån eller till elektrisk kraft, skall ersättningen till egendomens ägare och den gottgörelse, som må tillkomma rättighetens innehavare, var för sig bestämmas. Medför rättighet, som nyss nämnts, förminskning av den fasta egendomens värde, skall till grund för den ägaren tillkommande ersättningen läggas det värde egendomen med därå vilande besvär äger; dock att, såframt den besvärande rättigheten ej är återköpsrätt eller besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord, den förhöjning över värdet, som jämlikt 48 § må ifrågakomma, skall bestämmas med hänsyn till det värde egendomen utan sådant besvär skulle äga. Erfordras för tillämpning av reglerna i 69 § andra stycket, att utöver vad nu sagts särskild värdering sker av den fasta egendomen med eller utan viss rättighet besvärande densamma, varde sådan i samband med ersättningens fastställande verkställd.

Vid — — — innehavare.

63 §.

Där i fall, som i 58—60 §§ förmälas, finnes i målet uppgiven arrendator, innehavare av fastighet, som upplåtits under besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord, eller hyresgäst, vars rätt är av företaget beroende, vare han ej pliktig att avflytta eller avstå från vad han innehar förrän efter åtnjuten uppsägningstid i enlighet med ovan givna föreskrifter; och må dessförinnan arbete, varigenom hans rätt kränkes, ej av tillträdaren vidtagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.

5) **Lag****om ändrad lydelse av 17 kap. 6 § handelsbalken.**

Häri genom förordnas, att 17 kap. 6 § handelsbalken, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 13 maj 1921 (nr 228), skall i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

Den, som äger rätt till tionde, ränta eller annan sådan avgäld av fast egendom, njute ock företräde till betalning ur egendomen, i vems hand den vara må, där ej avgälden stått inne längre än ett år efter förfalldagen. Samma förmånsrätt tillkomme ock jordägare, som åt annan upplåtit sin fasta egendom, i de denne tillhöriga lösören och byggnader, som å egendomen finnas, samt, där tomträtt eller vattenfallsrätt eller besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord upplåtits, i den upplåtna rättigheten med vad därtill hör, för arrende eller avgäld, som till jordägaren skall utgå, samt för jordägaren åliggande utskyld eller annan avgift, som bort av egendomens innehavare gäldas, dock ej för fordran, som förfallit till betalning tidigare än ett år före utmätning eller, vid konkurs, före konkursansökningens ingivande, så ock för husröta eller vanhävd, där sådan ersättning skall utgå. Har jordägare lämnat arrendator kreatur, redskap eller annat till egendomens bruk, njute jordägaren lika rätt för lega, som ej stått inne längre än nyss sagts, ävensom för ersättning, där sådan bör utgå, för vad sålunda blivit arrendatorn lämnat.

Därefter — — — rätt.

Enahanda förmånsrätt, som i första stycket sägs, i upplåten rättighet med vad därtill hör tillkomme upplåtare av besittningsrätt, som ovan nämnts, för ogulden köpeskillning för byggnad å egendomen, så ock kronan för lån, som av statsmedel lämnats rättighetens innehavare för inlösen eller uppförande av byggnad å egendomen, samt, där lån för dylikt ändamål lämnats ur egnahemslånefonden, den, som å det allmännas vägnar förmedlat lånet.

Har delägare i bo, till vilket hör besittningsrätt, som ovan sägs, lämnat annan delägare anstånd med betalning av utlösen efter vad därom är stadgat, njute för vad av den fordran med ränta vid utmätning eller konkursansökningens ingivande icke stått inne mer än ett år efter förfalldagen förmånsrätt i besittningsrätten med vad därtill hör näst efter fordran, som i tredje stycket avses. Hava flera fordran, som nu sagts, äge den, vars fordran uppkommit tidigare, företräde; hava flera delägare i samma bo lämnat sådant anstånd, njute lika förmånsrätt. Där dylik fordran icke inom nittio dagar från det gäldenären sökte att varda antagen till

åbo anmäls hos länsstyrelsen för antecknande i den i 46 § i lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord omförmälda bok, äge förmånsrätt därför dock ej rum.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.

6) Lag

om ändrad lydelse av 42 och 192 §§ utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att 42 och 192 §§ utsökningslagen skola, 192 § i dess lydelse enligt lagen den 11 oktober 1912 (nr 211) och i nedan angivna del, erhålla följande ändrade lydelse:

42 §.

Är dömt i tvist om skyldighet för arrendator att avträda arrenderad fastighet eller för den, som innehar fastighet med besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord, att avflytta från fastigheten eller om hyresgästs flyttning i eller ur hus, och har rätten förordnat, att domen må verkställas utan hinder därav att den ej äger laga kraft, äge utmätningsmannen befordra domen till verkställighet, där den vinnande ställer pant eller borgen för det skadestånd, vartill han kan kännas skyldig, om domen ändras.

192 §.

Vägrar — — — förverkad.

Vad sålunda stadgats om arrendator skall ock i tillämpliga delar gälla om den, som innehar fastighet med besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord.

Om — — — sägs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.

7) **Lag**

om ändrad lydelse av 4 § i lagen den 24 maj 1895 (nr 36 s. 1) angående vad till fast egendom är att hänföra.

Härigenom förordnas, att 4 § i lagen den 24 maj 1895 angående vad till fast egendom är att hänföra, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 22 juni 1911 (nr 68 s. 7), skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

Har någon efter särskilt stadgande eller på annan emot en var gällande grund äganderätt till byggnad eller annat, som, efter ty i 2 eller 3 § sägs, skulle till annans fasta egendom höra, då må det ej till den fasta egendomen räknas. Byggnad, stängsel eller annan för stadigvarande bruk avsedd anläggning å tomt, som besväras av inskriven tomträtt, eller å område, som besväras av inskriven vattenfallsrätt, eller å jord, som upplåtits under besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord, må ej, ändå att byggnaden eller anläggningen tillhör ägaren av den fasta egendomen, hänföras till denna.
För — — — hänföras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.

8) **Lag**

om ändrad lydelse av 2 § 9:o) i lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Härigenom förordnas, att 2 § 9:o) i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

mål — — — inrättning;

mål om rätt för den, som annorledes än genom upplåtelse åtkommit besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord, att varda antagen till åbo;

mål — — — nybyggen;

mål — — — erläggas;

mål — — — upplåtas;

mål — — — arrende;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.

De genom förevarande proposition föreslagna lagändringarna äro betingade av ett genom proposition nr 22 framlagt förslag till lag om upplåtelse under åborätt av viss jord.

Såsom framgår av utskottets denna dag avgivna utlåtande nr 25, har utskottet under tillstyrkande i huvudsak av nämnda förslag hemställt, att riksdagen måtte för sin del antaga ett i utlåtandet framlagt förslag till lag i berörda ämne.

På grund härav och då utskottet vid granskning av de genom förevarande proposition framlagda lagförslagen icke funnit skäl till anmärkning mot desamma får utskottet hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 9 april 1926.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman, Hederstierna, Klefbeck, Edw. Larson, Lyberg, Tjällgren, Rogberg* och *Julin**;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *Lindley, Leo, Johansson* i Brånalt, *Karlsson* i Vätö, *Johanson* i Huskvarna, *Olsson* i Rimforsa och *Christenson* i Södertälje.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herr *Hederstierna*, som anförde:

»Med hänsyn därtill att jag i reservation till utskottets utlåtande nr 25 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upplåtelse under åborätt av viss jord m. m. ävensom i ämnet väckta motioner hemställt om avslag å samma lagförslag och motioner och då nu förevarande proposition endast innefattar förslag till vissa följdförfattningar i anledning av förstnämnda förslag, hemställer jag,

att jämväl nu förevarande proposition måtte av riksdagen avslås.»

2) av herrar *Rogberg*, *Johanson* i Huskvarna, *Johansson* i Brånalt och *Christenson* i Södertälje, vilka under åberopande av den reservation, som av dem avgivits vid utskottets utlåtande nr 25, hemställt,

att förevarande proposition måtte av riksdagen lämnas utan bifall.